

Για ένα νέο ελληνικό Πανεπιστήμιο

Β.Ι. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ
Καθηγητής Ε.Μ.Π.
τ. Ειδικός Γραμματέας Ανώτατης Εκπαίδευσης

*Μέγαρο Μουσικής, Αίθουσα Δημήτρη Μητρόπουλου
13 Δεκεμβρίου 2012*

ΜΠΟΡΕΙ ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΑ ΕΜΠΝΕΥΣΘΕΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΥ;

- **Πώς λειτουργεί έως και σήμερα:**
 - ασφυκτικός εναγκαλισμός του κράτους
 - σχεδόν κάθε πράξη διέπεται από λεπτομερείς κανόνες που είναι διατυπωμένοι σε νόμους
 - οριζόντια αντιμετώπιση των διαφόρων επιστημονικών ειδικοτήτων
- **Μπορεί αυτή η κατάσταση να αλλάξει;**
 - οι προϋποθέσεις υπάρχουν:
 - Καλοί φοιτητές
 - Καλύτεροι από το παρελθόν καθηγητές

ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΕΙ Ο ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ;

- **Τον Δεκέμβριο 1784 ο Immanuel Kant δημοσίευσε ένα περίφημο άρθρο για τον διαφωτισμό, με τον γνωστό ορισμό ΤΟΥ:**

ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΥ

“Διαφωτισμός είναι η έξοδος του ανθρώπου από την ανωριμότητά του για την οποία φταίει ο ίδιος. Ανωριμότητα είναι η αδυναμία του ανθρώπου να μεταχειρίζεται το νου του χωρίς την καθοδήγηση ενός άλλου. Φταίει γι’ αυτή την ανωριμότητά του ο άνθρωπος όταν η αιτία της έγκειται όχι σε ανεπάρκεια του νου αλλά στην έλλειψη της απόφασης και του θάρρους να μεταχειριστεί το νου του χωρίς την καθοδήγηση ενός άλλου. Sapere aude! Να έχεις το θάρρος να μεταχειρίζεσαι τον δικό σου νου! Αυτή είναι η εμβληματική φράση του διαφωτισμού.”

Τι είναι διαφωτισμός, μεταφρ. Ν.Μ. Σκουτερόπουλος, Αθήνα: Κριτική, 1989

ΝΟΜΟΣ 4009/2011

- Στον προηγούμενο ορισμό αντικαταστήστε τη λέξη “άνθρωπος” με τη λέξη “πανεπιστήμιο” και τη λέξη “ενός άλλου” με τη λέξη “Υπουργείου Παιδείας”.
- Τι προβλέπει ο νόμος:
 - Μεταφορά πολλών αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Παιδείας στο ίδιο το Ίδρυμα.
 - Πλήρης αυτοτέλεια για κάθε Πανεπιστήμιο μέσω του δικού του Οργανισμού και Εσωτερικού Κανονισμού.
 - Επαρκής δημόσια χρηματοδότηση, με ταυτόχρονη αξιολόγηση και λογοδοσία σε όλα τα επίπεδα.
 - Αύξηση της δυνατότητας άντλησης πόρων από πηγές εκτός του δημοσίου.
 - Αναδιάρθρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

ΠΟΙΟΣ Ο ΣΤΟΧΟΣ

- **Να δοθεί η δυνατότητα στα Πανεπιστήμια να χαράξει το καθένα τη δική του στρατηγική για:**
 - **Αριστεία στην εκπαίδευση.**
 - **Αριστεία στην έρευνα.**
 - **Σύνδεση με τον παραγωγικό ιστό της περιφέρειάς του ή/και της χώρας ολόκληρης.**
 - **Αύξηση της εξωστρέφειας.**
- **Θα πάρω ως παράδειγμα την αριστεία στην εκπαίδευση.**

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 1

- Τυπικό ελληνικό Πανεπιστήμιο:

Οι φοιτητές καλούνται να αποστηθίσουν τις παραδόσεις των Καθηγητών τους και τα συγγράμματά τους, προετοιμαζόμενοι να απαντήσουν στις εξετάσεις σε ερωτήσεις του τύπου:

«Τι συμπτώματα έχει κάποιος που πάσχει από την ασθένεια Χ;»

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ 2

- Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Ελσίνκι

Στο πλαίσιο των μαθημάτων, τίθενται στους φοιτητές πραγματικά προβλήματα προς επίλυση, του ακόλουθου τύπου:

«Ένας άνδρας μέσης ηλικίας ξεκινάει το πρωί να πάει για σκι. Φεύγει από το σπίτι χωρίς να έχει φάει πρωινό και κάνει σκι για περίπου δύο ώρες. Καθ' οδόν συναντάει κάποιον που του δίνει για να ζεσταθεί ένα ποτηράκι βότκα. Λίγες ώρες αργότερα ο άνδρας βρίσκεται στο Ιατρικό Κέντρο της περιοχής, οδηγημένος από άτομο που τον βρήκε στο δάσος αποπροσανατολισμένο, σε πλήρη σύγχυση και με επιθετική συμπεριφορά».

Οι φοιτητές καλούνται να ερμηνεύσουν το πρόβλημα μέσω έρευνας στη Βιβλιοθήκη και ομαδικής εργασίας.

ΠΟΙΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΙΝΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΣΩΣΤΟΤΕΡΟ;

- Η έρευνα στη βιολογία, την ψυχολογία και άλλες επιστήμες οδηγεί σε καλύτερη κατανόηση της λειτουργίας του εγκεφάλου, και επομένως και σε νέες θεωρίες μάθησης
- Ο παλιός τρόπος απομνημόνευσης αντικαθίσταται από την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης
- Ο τεράστιος όγκος πληροφοριών, απαιτεί νέους τρόπους και μεθοδολογίες απόκτησης της γνώσης
- Απαραίτητη η απόκτηση δεξιοτήτων αυτόνομης μάθησης

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ;

- Αλλαγή νοοτροπίας διδασκόντων και διδασκομένων**
- Εκπαίδευση διδασκόντων στις νέες μορφές εκμάθησης**
- Ύπαρξη και λειτουργία σύγχρονων Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών**
- Διαθεσιμότητα μεγάλης ποικιλίας αξιόπιστων πηγών, έντυπων και ηλεκτρονικών**

ΚΑΙ Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ;

- **Σημαντική αναβάθμιση των υπηρεσιών που παρέχουν οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες όλων των Πανεπιστημίων.**
- **Ηλεκτρονική πρόσβαση από όλα τα Α.Ε.Ι. σε πάνω από 14.500 διεθνή επιστημονικά περιοδικά, 50.000 ηλεκτρονικά βιβλία και βάσεις δεδομένων, ανάπτυξη του Συλλογικού Καταλόγου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και Συστήματος Διαδανεισμού.**
 - Το έργο μέσω του οποίου αντλούνταν τα κονδύλια για αυτή την πρόσβαση απεντάχθηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης ως

ΤΙ ΑΠΟΜΕΝΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ; (1/2)

- **Αύξηση του ηλεκτρονικού περιεχομένου των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών:**
 - Κυρίως ηλεκτρονικών πηγών ελληνικού περιεχομένου (ελληνικά επιστημονικά περιοδικά, παλαιά σπάνια βιβλία, κ.λπ.)
 - Ηλεκτρονικών ελληνικών σύγχρονων επιστημονικών συγγραμμάτων
- **Επιμόρφωση των διδασκόντων στα Α.Ε.Ι. στις νέες μορφές μάθησης**
 - Αφιέρωση περισσότερων ωρών στην προετοιμασία του μαθήματος
- **Μεγαλύτερη έμφαση στην ανάπτυξη σύγχρονων δεξιοτήτων**
 - Ομαδική εργασία, συγγραφή εργασιών, παρουσίαση εργασίας, κτ.λ.

ΤΙ ΑΠΟΜΕΝΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ; (2/2)

- **Αύξηση της χρήσης των παραδοσιακών και ψηφιακών υπηρεσιών των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών από τους φοιτητές**
 - Αυτό προϋποθέτει αλλαγή στον τρόπο διεξαγωγής των μαθημάτων
 - Σταδιακή κατάργηση του ενός και μοναδικού συγγράμματος
 - Εκμάθηση στους φοιτητές δεξιοτήτων μάθησης, με ταυτόχρονη απαλλαγή από την «αυθεντία» του ενός συγγράμματος, που οδηγεί στη συνέχιση της αποστήθισης
 - Έμφαση στη μάθηση και ενθάρρυνση για ενεργό συμμετοχή τους στη διαδικασία της
 - Ενθάρρυνση για αναζήτηση πληροφοριών, αξιολόγησή τους, επιλογή των κατάλληλων, σύνθεση και παρουσίασή τους (πληροφοριακός γραμματισμός)

ΤΕΛΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

**Η βελτίωση της παρεχόμενης
ανώτατης εκπαίδευσης στη
χώρα μας.**